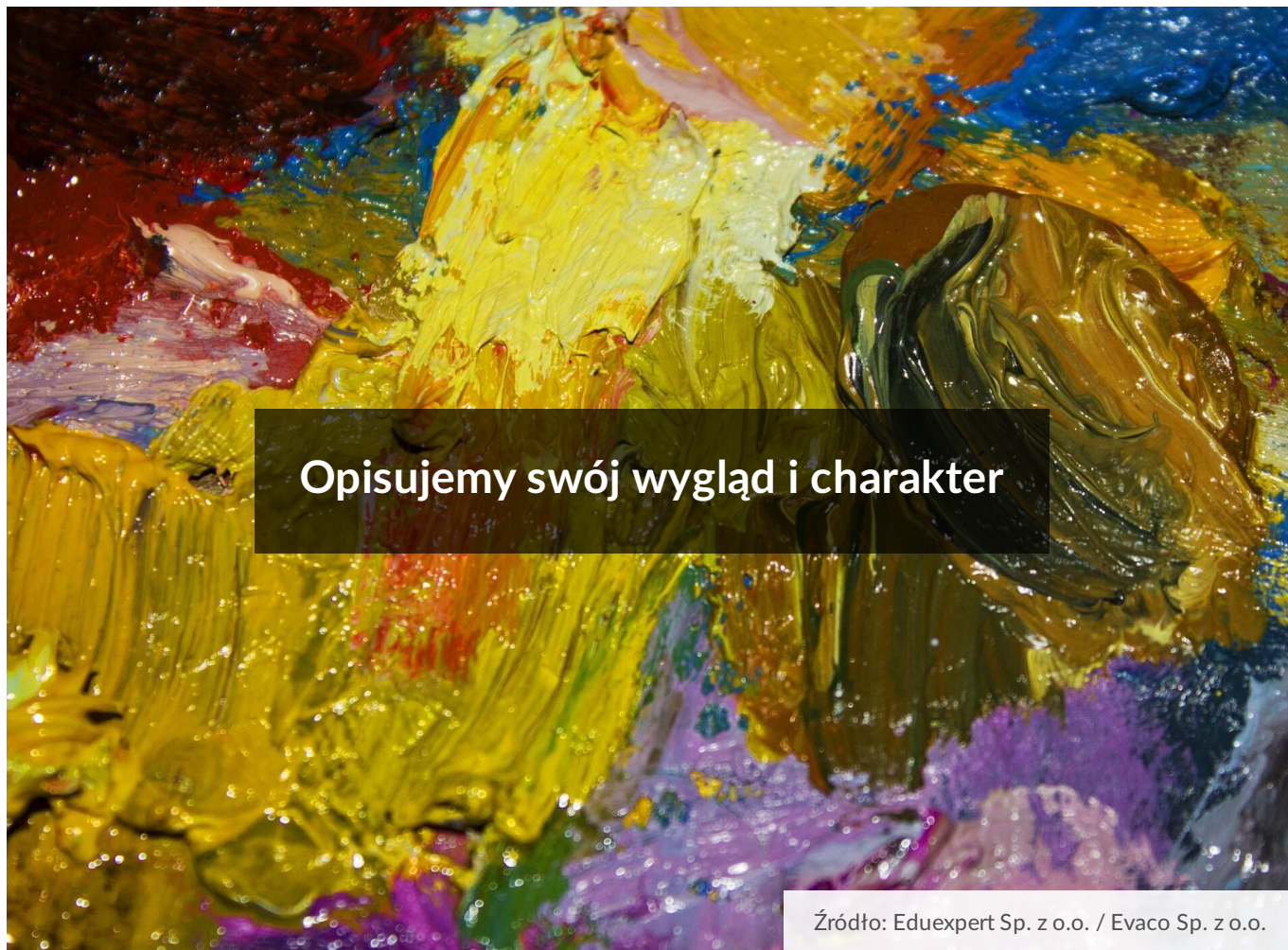

Opisujemy swój wygląd i charakter

Opisujemy swój wygląd i charakter

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o.

Wstęp

W życiu codziennym i zawodowym ludzie często charakteryzują innych lub siebie. Aby napisać dobrą charakterystykę, trzeba nauczyć się wnikliwej obserwacji, wnioskowania, precyzji w opisywaniu cech i zachowań, uzasadniania oraz wartościowania.

Należy unikać:

- stosowania zdań o tym samym schemacie składniowym z czasownikami *być* i *mieć*;
- gromadzenia określeń w formie wyliczenia;
- stosowania przymiotników typu fajny, miły;
- stosowania języka mówionego;
- powtórzeń stylistycznych.

Pracę nad charakterystyką należy zacząć od umiejętnej selekcji materiału, uporządkowania i hierarchizacji danych, zgromadzenia różnorodnego słownictwa oceniającego.

Zastosowanie elementów charakterystyki pośredniej i bezpośredniej na pewno urozmaici wypracowanie.

nie tak łatwo opisać człowieka!

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o.

Nauczysz się

- odróżnisz opis od charakterystyki;
- opiszesz wygląd zewnętrzny oraz cechy i zachowania postaci;
- wyrazisz opinię o charakteryzowanych postaciach;
- zgromadzisz słownictwo do opisywania i charakteryzowania;
- rozpoznasz postać literacką na podstawie fragmentu jej charakterystyki;
- odróżnisz charakterystykę pośrednią i bezpośrednią.

Cele edukacyjne zgodne z etapem kształcenia

Po zapoznaniu się z e-materiałem uczeń:

1. kształci umiejętności słuchania i czytania na poziomie informacyjnym i interpretacyjnym;
2. wzbogaca słownictwo i rozwija umiejętność wypowiadania się w mowie i piśmie, formułowania i wyrażania własnych opinii na temat postaci literackich z zachowaniem właściwego stylu języka;
3. poznaje pojęcia związane z charakterystyką zewnętrzną;
4. poznaje pojęcia opisujące sposób zachowania, charakter, intelekt, styl życia i wyznawane poglądy.

OPISUJEMY SWÓJ WYGLĄD I CHARAKTER – *audiobook*

Rozdziały:

1. Charakterystyka pośrednia i bezpośrednia
2. Jak z humorem opisać siebie?
3. Charakterystyka artystyczna

Notatka dla prowadzącego

Wskazówka

W trakcie słuchania i czytania tekstów nagrania zwróć uwagę, jakie elementy powinna zawierać pełna charakterystyka postaci oraz na różnorodne sposoby charakteryzowania. Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PbephtOVu>

Opisujemy swój wygląd i charakter

Rozdział 1

Charakterystyka pośrednia i bezpośrednia

Nagranie zawiera fragment „Opowieści wigilijnej” Charlesa Dickensa oraz „Quo Vadis”, Henryka Sienkiewicza.

W życiu codziennym i zawodowym często opisujemy i charakteryzujemy siebie i innych. Robimy to w rozmowie z kolegami, konstruując pisma urzędowe, podania, listy motywacyjne. W szkole piszemy wypracowania o bohaterach literackich. Warto pamiętać, że opis i charakterystyka różnią się od siebie.

Opis skupia się na wyglądzie, cechach zewnętrznych osoby, postaci, a charakterystyka zaś oprócz informacji ogólnych o postaci i opisu wyglądu, zawiera analizę sposobu zachowania, charakteru, intelektu, stylu życia i wyznawanych poglądów.

W utworach literackich często spotykamy fragmenty charakterystyki postaci. Wówczas łatwo możemy sobie wyobrazić wygląd, ubiór, sposób zachowania postaci.

Pisarze stosują dwa typy charakterystyki postaci: charakterystykę pośrednią i bezpośrednią.

Oto przykłady:

Charakterystyka pośrednia

Charles Dickens, „Opowieść Wigilijna”

Scrooge nie kazał zamalować nazwiska starego Marleya na szyldzie swego domu handlowego. Jeszcze po wielu latach na szyldzie nad drzwiami wejściowymi ich firmy można było czytać: „Scrooge i Marley”. Firma ta bowiem była znana powszechnie. Nowicjusze w sprawach handlowych zwracali się do Scrooge’a – Scrooge albo Marley, on zaś odpowiadał na obydwa nazwiska. Było mu wyraźnie wszystko jedno. Trzeba też przyznać, że Scrooge miał silną rękę, gdy szło o interes. Chwytała ona, ścisnęła, ze skóry obdzierała swoją ofiarę, nie wypuszczając jej, aż po doszczętnym wyzyskaniu. Był to jednym słowem chciwy i stary grzesznik. Twardy i ostry jak krzemień; zamknięty w sobie, milczący i samotny jak ostryga. Zimno wewnętrzne wyostrzyło jego starcze rysy, wydłużyło nos, zmarszczyło policzki, uczyniło jego chód sztywnym, zaczerwieniło oczy i zabarwiało na niebiesko usta [...].

Szron pokrywał jego głowę, brwi i chudą brodę. Wnosił ze sobą lodową temperaturę; zamrażał nią swe biuro podczas upału i nie podwyższał jej ani o jeden stopień nawet podczas wigilii Bożego Narodzenia. Zmiany pogody nie miały wpływu na Scrooge'a. Żadne ciepło nie mogło go ogrzać, żaden mróz bardziej oziębic. Niepogoda nie wiedziała, z której strony go zaatakować, największy deszcz, śnieg, grad czy zawierucha miały nad nim wyższość pod jednym tylko względem: one często okazywały się szczodrymi, spadały na świat i ludzi hojnie, dla Scrooge'a zaś takie pojęcia, jak szczodrość lub hojność w ogóle nie istniały. Nie zdarzyło się, aby ktoś z przyjaznym uśmiechem zatrzymał go na ulicy i powiedział: – Kochany Scrooge, jak się masz? Kiedy mnie odwiedzisz?

Żebracy nie prosili go o jałmużnę, dzieci nie pytały o godzinę, żadna kobieta ani mężczyzna nie pytali Scrooge'a o drogę. Nawet psy ślepców musiały go znać, bo gdy nadchodził – wciągały swych właścicieli do domów lub na podwórka, a potem machały ogonami jakby chcąc powiedzieć: „Brak oka jest lepszy od złego oka, mój niewidomy panie” [...]. Odrzucanie od siebie, przerażanie lodowatym chłodem spotykanych ludzi było dla niego tym, czym jest słodka legumina dla małych łakomczuchów.

Charakterystyka bezpośrednia

Henryk Sienkiewicza, „Quo Vadis”

Nie widziała go dotąd nigdy, a myślała, że wygląda inaczej. Wyobrażała sobie jakieś okropne oblicze ze skamieniałą w rysach złością, tymczasem ujrzała wielką, osadzoną na grubym karku głowę, straszną wprawdzie, ale niemal śmieszną, albowiem podobną z daleka do głowy dziecka. Tunika ametystowej barwy, zabronionej zwykłym śmiertelnikom, rzucała sinawy odbłask na jego szeroką krótką twarz. Włosy miał ciemne, utrefione modą zaprowadzoną przez Othona, w cztery rzędy pukli. Brody nie nosił, gdyż przed niedawnym czasem poświęcił ją Jowiszowi, za co cały Rzym składał mu dziękczynienie, jakkolwiek po cichu szeptano sobie, iż poświęcił ją dlatego, że jak wszyscy z jego rodziny zarastał na czerwono. W jego silnie występującym nad brwiami czole było jednak coś olimpijskiego. W ściągniętych brwiach znać było świadomość wszechmocy; lecz pod tym czołem półboga mieściła się twarz małpy, pijaka i komedianta, próżna, pełna zmiennych żądz, zalana mimo młodego wieku tłuszczem, a jednak chorobliwa i plugawa. Ligii wydał się wrogim, lecz przede wszystkim ohydny.

Rozdział 2

Jak z humorem opisać siebie?

Nagranie składa się z fragmentów powieści „Buszujący w zbożu”, które zawierają charakterystykę głównego bohatera Holden Caulfielda.

Charakterystyka bohatera

[...] Często mówię „cholera”. Może dlatego, że w ogóle nam niewyparzoną gębę, a może dlatego, że czasami zachowuję się dziecinnie jak na swój wiek. Wtedy miałem szesnaście lat – teraz mam siedemnaście – a czasem zachowuję się, jakbym miał trzynaście. Aż śmiesznie, bo wzrostu mam sześć i pół stopy i siwe włosy. Słowo daję, fakt. Na jednej połowie głowy – na prawej – mam tysiące siwych włosów. Miałem je od małości. No i mimo to potrafię się tak zachowywać jak dwunastoletni pęta. Wszyscy mi to mówią, a najczęściej ojciec. Trochę w tym jest prawdy, ale nie cała prawda. Ludziom zawsze się zdaje, że wiedzą całą prawdę. Co do mnie, gwizdę na to, ale nieraz już mnie nudzi, kiedy powtarzają mi wszyscy w kółko, żebym pamiętał o swoim wieku. Czasem przecież postępuję, jakbym był znacznie starszy, niż jestem – słowo daję! – ale tego ludzie nigdy nie zauważają [...].

[...] Większego łgarza ode mnie w życiu nie spotkaliście. Nie ma na to rady. Nawet kiedy idę do kiosku kupić tygodnik ilustrowany, a ktoś mnie pyta, dokąd się wybieram – odpowiadam jak z nut, że idę do opery. Okropny nałóg. Toteż gdy powiedziałem staremu Spencerowi, że muszę iść do sali gimnastycznej po swoje rzeczy, skłamałem bezczelnie [...].

[...] Lubię takie książki, żeby od czasu do czasu można było się pośmiać. Czytam mnóstwo klasyków, jak na przykład: „Powrót na rodzinną glebę” i tym podobne, dość chętnie; czytam dużo książek o wojnie, a także sensacyjne powieści, lubię je, ale nie wzruszają mnie zanadto. Dopiero wtedy wiem, że mnie książka naprawdę zachwyciła, jeżeli po przeczytaniu myślę o jej autorze, że chciałbym z nim się przyjaźnić i móc po prostu telefonować do niego, ile razy przyjdzie mi ochota. Ale takich pisarzy nie ma wielu. Do tego Isaka Dinesena mógłbym zatelefonować, owszem. Do Ringa Lardnera też, ale D.B. powiedział mi, że on już umarł. Są jednak takie książki, jak na przykład: „W niewoli uczuć” Somerset Maughama. Czytałem to zeszłego lata. Dobrze, nie ma co mówić, ale nie miałbym ochoty telefonować do Somerset Maughama. Sam nie wiem, dlaczego. Po prostu nie jest to typ, z którym chce się pogadać przez telefon. Już raczej zadzwoniłbym do starego Thomasa Hardy [...].

Rozdział 3

Charakterystyka artystyczna

Nagranie zawiera utwór Bolesława Leśmiana pt. „Wyszło z boru” z poetycką charakterystyką postaci.

Wyszło z boru ślepawe, zjesieniałe zmrocze

Spłodzone samo przez się w sennej bezzadumie.

Nieoswojone z niebem patrzy w podobłocze

I węszy świat, którego nie zna, nie rozumie.

Swym cielskiem kostropatym kąpie się w kałuży,

Co nęci, jak ożywczych jądów pełna misa,

Czołgliwymi mackami krew z kwiatów wysysa

I ciekliną swych mętów po ziemi się smuży.

Zwierzę, co trwać nie zdoła zbyt długo na świecie,

Bo wszystko wokół tchnieniem zatruwa i gasi,

Lecz gdy ty białą dłonią głaszczesz je po grzbiecie,

Ono, mruczając, do stóp twych korzy się i łąsi.

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Wersja tekstowa z wyróżnieniem pojęć

Polecenie 1

Czym różni się charakterystyka pośrednia od bezpośredniej? Wymień dwie różnice.

Polecenie 2

Czy według charakterystyki Holden jest podobny do większości nastolatków? Uzasadnij.

Polecenie 3

Co czyni charakterystykę przedstawioną w wierszu niezwykłą, niecodzienną?

Podsumowanie

Zapamiętaj, że:

- charakterystyka jest bardziej rozbudowana niż opis;
- można opisywać kogoś wprost, odnosząc się do jego wyglądu i cech (bezpośrednio);
- można także scharakteryzować kogoś za pomocą opisu sytuacji, przemyśleń innych osób (pośrednio);
- opisując siebie, posługujemy się autocharakterystyką.

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o.

PRACA DOMOWA

Praca domowa

Polecenie 4.1

Wybierz ulubioną postać literacką i napisz jej charakterystykę. Twoja praca powinna zawierać elementy charakterystyki pośredniej i bezpośredniej.

Ćwiczenia

Wskazówka

W przypadku braku możliwości rozwiązania zadania z klawiatury lub trudności z odczytem przez czytnik ekranu, skorzystaj z innej wersji zadania.

Ćwiczenie 1

Dla każdego fragmentu określ, jaki to typ charakterystyki.

1. „Jestem nudnym, szarym człowiekiem. Nie mam ochoty wchodzić w relacje z innymi ludźmi.

Chyba jestem typem samotnika. Do tego ta chuda, wyblakła sylwetka”.

2. „Patrzę na niego i jego gesty, znudzenie, to jak przygląda się innym ludziom. To bardzo wiele mówi o człowieku. Nie słucha, nie patrzy im w oczy”.

3. „Miała 20 lat. Była wysoka i bardzo szczupła. Jej twarz zdawała się pociągła, otaczały ją bujne, brązowe loki. Zawsze ciekawa świata i drugiego człowieka. Każdy mógł na nią liczyć. Zuzanna była towarzyska, ciepła i zdecydowanie można ją było nazwać altruistką”.

4. „Zawsze uciekał. Przed światem, codziennością, szarością. Błękitny ptak, człowiek-latawiec. Nie uśmiechał się do mnie, tylko zamyślenie”.

charakterystyka pośrednia

charakterystyka bezpośrednia

charakterystyka pośrednia

autocharakterystyka

j.polski_scen22_cw1

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 2

Podane określenia dopasuj do odpowiedniego zbioru.

WYGLĄD

CECHY CHARAKTERU, USPOSOBIENIE

STOSUNEK WOBEC INNYCH

jowialny

serdeczny

bystry

nieustępliwy

siwiejący

figlarne spojrzenie

krępy

tolerancyjny

zadbany

piegowaty

dobroduszny

rubaszny

rycerski

życzliwy

otwarty

niechłujny

rudawy

porywczy

wybuchowy

zabawny

bystry wzrok

gruboskórny

inteligentny

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Inna wersja zadania

Ćwiczenie 4

Wybierz wyrazy, które pasują do przedstawionej w wierszu Leśmiana postaci.

1. Stworzenie było .
2. Sprawiało wrażenie .
3. Potwór zdawał się .
4. Patrzyłem na tego .
5. Od razu zwracała uwagę jego .

zwinne

ślepota

niezwykłe

zachwycającej zjawy

spokojnej postaci

postawa

potwora

ponętne

empatyczny

głowa

przerażającej kreatury

przyjazny

kompana do zabawy

j.polski_scen22_cw3

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Słowniczek

ambiwalentny

(łac. *ambo* – obaj i *valens* – mocny, skuteczny) dwuznaczny, zawierający elementy przeciwstawne

demiurg

(gr. *demiourgos*) siła twórcza, twórca; boski budowniczy świata

hibernacja

(łac. *hibernus* – zimowy) zmniejszenie intensywności procesów życiowych organizmu przez obniżenie temperatury ciała lub zastosowanie środków farmakologicznych, dotyczy niektórych zwierząt

jowialny

mający pogodne usposobienie

konfabulacja

(łac. *konfabulare* – wymyślać równolegle) zmyślanie, koloryzowanie na jakiś temat

prostolinijny

postępujący w sposób uczciwy, szczery i otwarty; też: świadczący o takich cechach
rubaszny

bardzo bezpośredni i bezceremonialny w sposobie bycia; prosty, swobodny w sposobie
bycia, niezwracający uwagi na formy towarzyskie

Powrót do e-podręcznika

E-podręcznik „Kultura odmienia”

<http://www.epodreczniki.pl/reader/c/131144/v/latest/t/student-canon>

1.1.2.5. Jacy oni są? Charakterystyka postaci

<http://www.epodreczniki.pl/reader/c/131144/v/latest/t/student-canon/m/j0000007UMB1v50>